

Handlingsprogram

Oppfølging av Regionplan Agder 2020 perioden 2015-2016

inkludert status 2014

Godkjent av fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder juni 2015

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn	3
1 Gjennomføring	4
2 Status januar 2014 - mai 2015.....	5
2.1 Økt samhandling.....	5
2.2 Status Klima: Høye mål-lave utslipp	7
2.3 Status Det gode livet: Agder for alle.....	8
2.4 Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap	9
2.5 KOMMUNIKASJON: DE VIKTIGE VEIVALGENE	10
2.6 KULTUR: OPPLEVELSER FOR LIVET	10
3 Handlingsprogram 2015-2016.....	12
3.1 Utfordringsbilde	12
3.2 Tiltak og fremdriftsplan frem mot 2017	15
3.3 Gjennomføring	16
3.3.1 Regional samordning.....	16
3.3.2 Klima: Høye mål- lave utslipp	16
3.3.3 Det gode livet: Agder for alle.....	17
3.3.4 Utdanning verdiskaping bygd på kunnskap.....	18
3.3.5 Kommunikasjon: De viktige veivalgene.....	18
4 Vedlegg.....	20

Bakgrunn

[Regionplan Agder 2020](#) ble vedtatt av fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner juni 2010. Planen er overordnet og gir retning på hovedutfordringene i Agder. I samsvar med plan- og bygningsloven skal en regional plan legges til grunn for regionale organers virksomhet i regionen. Planen omfatter fem hovedsatsingsområder. Hovedsatsingsområdene er beskrevet som scenarier/målbilder som samfunnsbeslutninger kan måles opp mot.

Fylkestingene vedtok [struktur for oppfølging av Regionplanen](#) i februar 2011. Hovedmålet i regionplanen er å utvikle en sterk og samlet landsdel som er attraktiv for bosetting og næringsutvikling både i kystsonen og i de indre distriktene.

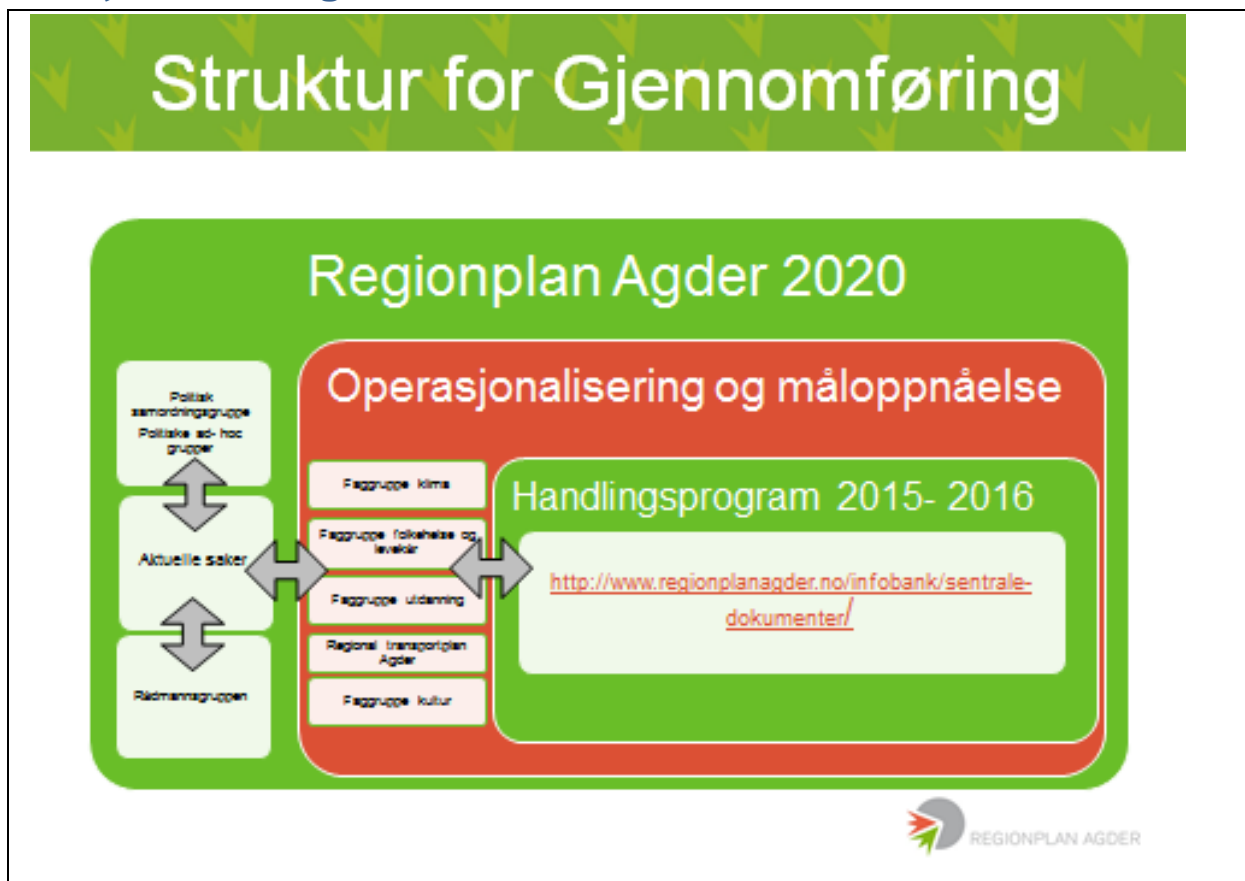
I henhold til plan- og bygningsloven (§ 8-1) skal Agder 2020 som en regional plan følges opp gjennom et handlingsprogram. Handlingsprogrammet er toårig og rulleres årlig med en statusoppdatering for siste år. Handlingsprogrammet vedtas av fylkestingene

Hovedmålet i regionplanen er å utvikle en sterk og samlet Landsdel som er attraktiv for bosetting og næringsutvikling både i kystsonen og i de indre distriktene. Det er i tillegg beskrevet scenarier mot 2020 for hvert av de fem politikkområdene som planen omfatter.

Handlingsprogrammet er et verktøy for å sikre at det jobbes godt i bredden og at prioriteringer bidrar til og holder stø kurs mot hovedmålet. Innholdet i planen er bredt og komplekst, det tar utgangspunkt i regionens levekårsutfordringer og hvilke ringvirkninger disse utfordringene vil kunne få i Agder på kort og på lang sikt.

For å lykkes i dette ambisiøse arbeidet må alle aktører være bevisste på regionens mange fortrinn. Videre er det nødvendig å styrke kunnskap om utfordringsbildet hos den enkelte aktør og videreutvikle tverrfaglig samarbeid gjennom kunnskapsbasert tilnærming. Hele det regionale partnerskapet må bidra for å løse utfordringene både på individ, gruppe og samfunnsnivå. Nøkkelen til måloppnåelse er at regionens samlede kapasitet gjøres tilgjengelig som katalysator og drivkraft. Da vil vi gi hverandre overskudd til å skape noe nytt og enda bedre sammen.

1 Gjennomføring

Modell 1: Regional samordningsstruktur for oppfølging av Regionplan Agder 2020

Politisk samordningsgruppe (PSG) er premissgiver for måloppnåelse av regionplanens fem målområder, vertskap for viktige politiske diskusjoner og pådriver for å løfte politiske toppsaker regionalt og nasjonalt.

Rådmannsgruppen er det administrative strategiske organet for måloppnåelse av regionplanens fem målområder. Dette sikres hovedsakelig gjennom forankring i planer og budsjettarbeid samt via avtaler og etablerte rutiner. Rådmannsgruppen følger opp faggruppene anbefalinger, bidrar til å samordne regionale ressurser, fremme læring og erfaringsutveksling mellom kommuner og fagetater.

Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner har et overordnet ansvar for å følge opp planen sammen med Kristiansand og Arendal kommuner. I tillegg deltar Grimstad kommune, Knutepunkt Sørlandet, Listerrådet, Lindesnesregionen, Setesdal regionråd og Østre Agder. De fem målområdene konkretiseres og følges opp gjennom regionale planer, strategier, strategiske notat og prosjekt.

2 Status januar 2014 - mai 2015

Rapporteringen i dette handlingsprogrammet beskriver hovedtrekk i for perioden fra januar 2014 og frem til mai 2015. Grunnet arbeidet med Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping (VINN- planen) og Regional Transportplan (RTP- Agder) er politisk behandling av handlingsprogrammet forskjøvet noe i tid. Rapporteringen tar i hovedsak utgangspunkt i vedtatt handlingsprogram 2014 – 2015, først ved å gi en generell vurdering av hovedmål for perioden og deretter ved å beskrive fremdrift i henhold til tiltak og fremdriftsplan i samme periode.

Det ble skissert noen hovedmål for handlingsprogramperioden 2014- 2015. Disse målene var:

- Forsterke pågående arbeid.
- Ytterligere konkretisering og prioritering.
- Fastsette konkrete og målbare mål
- Oppdatere mål mot 2020
- Legge til rette for at Statistikkportal for Agder brukes i pågående arbeid

Arbeidsform gjennom perioden har i stor grad fulgt disse prinsippene. Gjennom den brede og involverende prosessen i arbeidet med planene LIM, VINN og RTP som er en direkte oppfølging av Regionplanen er pågående arbeid forsterket. Faggruppene kultur arbeidet frem et strategisk notat med konkrete anbefalinger som er solid forankret både administrativt og politisk gjennom etablert struktur for oppfølging av Regionplanen. Faggruppe folkehelse/levetår har utarbeidet et utkast til strategisk notat med konkrete anbefalinger. I tillegg jobbes det kontinuerlig med å gjenspeile regionplanens tematiske inndelinger i kommuneplaner og samarbeidsavtaler med kommunene. I sum vil denne arbeidsformen gjenspeiles i stadig større deler av regionen, noe som både forenkler og styrker det samarbeidet om regionens felles utfordringer.

2.1 Økt samhandling

Tiltak- og fremdriftsplan 2014-2015	Tiltak	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015
Politisk forankring i Politisk samordningsgruppe	0.1	X	X	X
Administrativ samordning/forankring i rådmannsgruppen	0.2	X	X	X
Samordne og fremstille aktuell og oppdatert statistikk	0.3	X	X	X
Koordinere og formidle fremdrift i arbeidet	0.4	X	X	X
Etablere forum for regional utvikling?	0.5	X		
Integrere internasjonal strategi i regionplanarbeidet	0.6	X	X	X
Arrangere regionale konferanser/politiske verksted	0.7	X	X	X

Møtene i PSG og rådmannsgruppen er gjennomført i henhold til plan. Fylkestingene har vedtatt at PSG og rådmannsgruppen er henholdsvis regional politisk og administrativ referansegrupper for de tre regionale planene LIM, VINN og RTP vedtatt i regional planstrategi for inneværende periode og som skal bidra til å følge opp og konkretisere Regionplan Agder 2020.

PSG har prioritert RTP- Agder som et av sine prioriterte satsingsområder for inneværende periode. Det ble gjennomført to politiske verksted der alle transportfaglige aktører deltok. NTP/RTP har vært tema i Sørlandstinget der begge fylkesordførere og alle ordførere i Agder samt stortingsrepresentanter fra regionen (Sørlandsbenken) er faste medlemmer. Arbeidet med LIM planen og VINN- planen er lagt frem for PSG og rådmannsgruppen.

PSG har også prioritert er "Et sammenhengende utdanningsløp fra barnehage til og med videregående utdanning" som et satsingsområde i inneværende periode. Det har vært gjennomført politisk verksted på området utdanning. Her deltok blant annet begge fylkesutdanningsssjefene og representanter fra Regionalt nivå i NAV. Det er pekt ut to viktige hovedelement i dette arbeidet:

1. Langsiktig systematisk arbeid med god forankring som er bygd på dokumentert kunnskap
2. Tilstrekkelig antall lærlingeplasser som tiltak for å redusere frafall i videregående skole

Det tredje satsingsområdet som PSG har pekt på er prosjektet Grønt batteri. PSG var pådriver for å sikre at det ble avsatt 500 000 kr i RUP- Agder for å utarbeide en rapport som innspill til energimeldingen. Rapporten ble overlevert til Klima- og Energiministeren under Arendals-uka. Grønt batteri- satsingen er nå utvidet til også å omfatte regional tilrettelegging for Grønne datasentre i Agder. Økt kraftutveksling med Europa (det "grønne batteriet") og økt egenproduksjon gir tilgang på store mengder fornybar kraft som åpner for ny grønn verdiskaping. Derfor startet PSG opp arbeidet med prosjektet "Grønne datasentre på Sørlandet" i januar 2015. Utviklingen i rammebetingelser nasjonalt og som følge EUs energi- og klimapolitikk vil ha stor betydning for regionen. Det er utarbeidet en rapport for regionen som adresserer disse utfordringene. Prosjektet "Grønne datasentre på Sørlandet" har så langt kunnet fastslå at regionen vil kunne ta en ledende nasjonal rolle som vertskap for milliardinvesteringer innenfor en av de raskest voksende næringene globalt. En styrking og videreføring av dette prosjektet vil derfor være viktig i tiden som kommer. Da må tilstrekkelige og riktige ressurser blir stilt til rådighet. I løpet av 2015 vil en egen strategi om grønne datasentre bli fremlagt for PSG.

PSG har fokus på å oppnå målbare resultater på områdene likestilling og levekår. Det er her Agder har sine største utfordringer sammenlignet med landet forøvrig. Det regionale prosjektet *Statistikkportal for Agder* videreføres i henhold til planen. Prosjektleder bidrar i arbeidet med å koordinere gjennomføring av Ung-data undersøkelsen i hele Agder. Resultatet fra denne undersøkelsen vil bidra til å gi svar på barn og unges levekår i Agder.

Regionen har en ambisiøs internasjonal strategi. Denne strategien skal først og fremst kobles tett opp mot arbeidet med å nå målene i regionplanen. Internasjonalt fagråd bidrar til å synliggjøre

virkemidler og mobilisere til deltakelse i aktuelle EU program. Fokuset er nå Horisont 2020 som er verdens største forsknings- og innovasjonsprogram med 80 milliarder euro fordelt på sju år. Norske bedrifter og forskningsmiljøer kan delta på linje med kolleger og konkurrenter i andre europeiske land. I tillegg deltar aktører i Agder i flere Interreg – prosjekter. Agder er nå etablert på S-3 plattformen (smart spesialisering)

<http://translate.google.no/translate?hl=no&sl=en&u=http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/&prev=search> og er dermed blitt mer synlige i internasjonal (EU) sammenheng.

Det arrangeres en rekke regionale fagkonferanser- og seminarer. Agderkalenderen, et verktøy for å synliggjøre sentrale regionale møteplasser, seminarer og fagkonferanser ligger på regionplanens hjemmeside <http://www.regionplanagder.no/agderkalenderen/> oppdateres kontinuerlig. Agderkalenderen ble etablert januar 2014 og er en hjelp i planlegging for å unngå unødvendige "kollisjoner". Erfaringen er at Agderkalenderen er et nyttig verktøy som brukes av mange.

2.2 Status Klima: Høye mål-lave utslipp

Mål mot 2020

I 2020 har Agder posisjonen som en internasjonalt ledende region for klimavennlig produksjon og distribusjon av fornybar energi. Dette skjer ved utbygging av ny fornybar energi og tilrettelegging for kraftutveksling som gir økt leveranse av miljøvennlig energi til kontinentet. Den eksportrettede industrien på Agder framstår som et globalt forbilde gjennom høy innovasjon når det gjelder klimavennlige produksjonsprosesser og effektiv energibruk. Klimahensyn er et overordnet krav i alle regionale og lokale samfunnsbeslutninger. En stadig større andel av oppvarmingsbehovet dekkes av andre energibærere enn elektrisitet og fossilt brensel, og utslippene av klimagasser fra transportsektoren er redusert.

1.0 Klima: Høye mål- lave utslipp	Tiltak	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015
Gjennomføre innovative innkjøp med klimafokus	1.1	X	X	X
Følge opp arbeidet med Grønt batteri	1.2	X	X	X
Kompetanseprosjekt fornybar energi i kraftkommunene	1.3			X
Videreføre arbeidet med infrastruktur for hurtiglading	1.4	X	X	X
Bidra til at Agder blir en foregangsregion for solenergi	1.5		X	X
Bioenergi prosjektet Agder, Telemark og Vestfold	1.6	X	X	X
Videreføre og videreutvikle Klimapartneres arbeid	1.7	X	X	X

Regional faggruppe klima jobber med saker i henhold til strategisk notat. Videre er det lagt opp til at de enkelte områdene forankres i linjen til fylkeskommuner og kommuner i Agder.

Er i rute med utarbeidelse av rapport om kraftutveksling og seminar under ARENDALSUKA.

<http://www.regionplanagder.no/aktuelt/kraftutveksling-med-europa/>. Videreføres i 2015 med fokus på innspill til Stortingsmelding om energi. Arbeid med rammebetingelser for etablering av grønne datasenter viktig i 2015. Er etablert som prosjekt i Listerregionen, men manglende oppslutning fra øvrige regioner gjør at tas ut av det regionale handlingsprogrammet. Arbeidet videreføres. Det er bevilget penger til bygging av flere ladestasjoner i 2015. Privat finansierte utbygginger øker også i antall. I 2015 skal det utarbeides en strategi for videre satsing. Det jobbes bra med solenergi blant flere aktører. Bedre rammebetingelser fra Enova gjør solenergi mer aktuelt for bolighus i 2015. Bioenergi prosjektet er etablert med felles 3-årig prosjektleder for 4 fylker. Hjelper fram nye bioenergianlegg, særlig i landbruket. Klimapartnerne er under utvikling, særlig mht. spredning til flere landsdeler og er etablert med en solid søsterorganisasjon i Hordaland.

2.3 Status Det gode livet: Agder for alle

Mål mot 2020

I 2020 er Agder preget av tilflytting og betydelig sterkere vekst i folketallet enn landsgjennomsnittet. Regionen tiltrekker seg ny kompetanse og nødvendig arbeidskraft, og har hatt en vesentlig nedgang av unge på uføretrygd. Arbeidsledigheten er under landsgjennomsnittet og en økende andel av befolkningen har høyere utdanning. Samtidig har andelen yrkesaktive kvinner økt markert de siste 10 årene. Agder skiller seg ikke lenger negativt ut på levekårsindeksen og likestillingsindeksen.

Tiltak og fremdriftsplan 2014 – 2015

2.0 Det gode livet: Agder for alle	Tiltak	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015
Gjennomføre prosjekt Likestilling som regional kraft	2.1	X	X	X
Utarbeide, fastsette og gjennomføre LIM-planen	2.2	X	X	
Etablere faggruppe folkehelse og levekår	2.3	X		
Utarbeide og følge opp strategisk notat folkehelse	2.4	X	X	
Samordne Ung-data undersøkelsen	2.5	X	X	X

Likestilling som regional kraft består av fire delprosjekter. Prosjektet har hatt stor aktivitet i 2014. Prosjektet har bidratt til å følge opp aktiviteter som ble etablert i prosjektet Fritt valg blant annet i seminaret *Kjønn, innovasjon og ledelse* som var et samarbeid med VRI-Agder. Resultatene har også blitt presentert på andre arenaer, som RUP-konferansen i kunnskapsparken den 27. august og på Sørlandstinget den 17.10. En eventuell videreføring er avhengig av at nasjonale myndigheter bidrar, og fylkesordførerne skal ha et møte med barne- og likestillingsminister Solveig Horne om dette i januar 2015, sammen med prosjektleder. Målsettingen er økonomisk og faglig samarbeid om et hovedprosjekt med pilotsertifisering av virksomheter, gjennom et selvstendig sertifiseringsorgan. Agdermodellen for likestilling er et delprosjekt med solid forankring i PSG, og er knyttet til målsettingen om at likestillingsperspektiver skal integreres i hele kommunenes virksomhet. Dette er en langsiktig målsetting, som skal nås gjennom en strategi bygget på samhandling, erfaringsdeling og kompetanseheving. I 2014 ble det søkt om, og tildelt midler gjennom LUK (lokalsamfunnsutvikling i kommunene). Det har blitt inngått avtale med Likestillingscenteret på Hamar om kompetanseheving og prosessledelse, og det vil også bli inngått avtale om følgeevaluering av arbeidet, sett i sammenheng med iverksettingen av LIM-planen. Selve arbeidet begynner tidlig i 2015. Flere kommuner har fått veiledning når det gjelder å utarbeide likestillingsplaner. Det er arrangert debatter om likestilling både under Arendalsuka og Kristiansand folkebibliotek. Under Likestillingskonferansen ved UiA ble temaet likestilling i demokrati og deltakelse som PSG prioriterte høyt, satt på agendaen. Setesdalsregionen har vært første region som har gjennomført et felles oppstartsarrangement, Kick-off i samarbeid med Likestilling som regional kraft. Her ble gode eksempler presentert, og deltakerne startet diskusjonen om etablering av likestillingsutvalg og utarbeidelse av lokale LIM-planer. Det jobbes mot tilsvarende samlinger for de regionene som ønsker det, i 2015.

Regional plan for likestilling inkludering og mangfold (Lim planen) ble vedtatt i fylkesting i Aust- og Vest-Agder desember 2014. Prosessen med å få frem planen som følger retningslinjer i Plan- og bygningsloven har involvert bredt både geografisk og gjennom mange organisasjoner. Høringsprosessen skapte et stort engasjement også i media, noe som har bidratt til mye oppmerksomhet rundt innholdet i planen. Det er vedtatt et ambisiøst handlingsprogram for å nå målene i planen.

Området folkehelse og levekår er under utvikling. Det er nedsatt en regional faggruppe for folkehelse og levekår. I 2014 har fokus vært å utarbeide et strategisk notat som skal bidra til å konkretisere tiltak. Aust- og Vest-Agder fylkeskommune samt Vestfold fylkeskommune jobber sammen med Folkehelseinstituttet (FHI) for å forberede en nasjonal pilot for helseovervåking.

PSG har fokus på å oppnå målbare resultater på områdene likestilling og levekår. Det er her Agder har sine største utfordringer sammenlignet med landet forøvrig. Det regionale prosjektet *Statistikkportal for Agder* videreføres i henhold til planen. Arbeidet med å koordinere Ungdataundersøkelsen i hele Agder vil gå inn under videreføringen av Statistikkportal for Agder. Resultatet fra denne undersøkelsen vil bidra til å gi svar på barn og unges levekår i Agder.

2.4 Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap

Mål mot 2020

I 2020 har det regionale kunnskapsløftet gitt betydelige resultater. Gjennom målrettet arbeid på tvers av kommunegrenser og forvaltningsnivåer har Agder lyktes med å heve kvaliteten på alle utdanningsnivåer – fra barnehage til universitet. Alle har tilbud om barnehageplass, grunnskoler resultatene er over landsgjennomsnittet, frafallet i videregående skole er vesentlig redusert og universitetet og høyskolene gjør seg bemerket både nasjonalt og internasjonalt. Satsing på økt kompetanse og samarbeid har bidratt til framvekst av en rekke nye gründerbedrifter og et næringsliv som hevder seg i tøff internasjonal konkurranse.

3.0 Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap	Tiltak	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015
Kvalitetssikre overgangene i utdanningsløpet 0-18 år	3.1	X	X	X
Felles rammeverk for fremragende undervisning/ ledelse	3.2	X	X	X
Etablere rutiner for tidlig innsats i hele utdanningsløpet	3.3	X	X	X
Arbeide for å oppfylle målene i samfunnskontrakten	3.4	X	X	X
Etablere veilederkorps for god praksis kommuner/skoler	3.5	X	X	X
Implementere ett system for etterutdanning	3.6	X	X	X
Etablere regionalt samarbeid skoleforskning/kompetanse	3.7	X	X	X
Utarbeide, fastsette og gjennomføre VINN-planen	3.8	X	X	X
Pådriver for å videreutvikle Vitensenteret Sørlandet	3.9	X	X	X
Følge opp anbefalinger i rapport Sørlandet i verden	3.10	X	X	X

Arbeidet med punktene 3.1- 3.7 har pågått gjennom 2014. Arbeidet med å styrke et sammenhengende utdanningsløp krever at det jobbes i bredden. Regional faggruppe møtes jevnlig og holder fokus på hvordan punktene følges opp hos den enkelte skoleeier. Det jobbes fortsatt med forankring og det er etablert regionale prosjekt med fokus å løfte utdanningsløpet i Agder. Arbeidet tar utgangspunkt i eksisterende nettverk, arenaer og rutiner og styrker sammenhengene mellom disse for å oppnå regional merverdi. Flere kommuner har satt egne mål på de enkelte punktene. Arbeidet forankres videre i etablerte system som kommuneavtalene for kommunene i Vest Agder og tilsvarende rutiner med dialogmøter i Aust Agder.

Punkt 3. 4: Arbeide for å oppfylle målene i samfunnskontrakten og som innebærer å øke antall lærlingekontrakter med 20 % har vist positive resultater men er et område det må jobbes kontinuerlig med. Punkt 3.5: Etablere veilederkorps for god praksis i kommuner/skoler har hatt fokus på kompetansebygging gjennom deltakelse i nasjonale kompetansebyggingstiltak. På sikt er målet å etablere et regionalt veilederkorps, noe det jobbes målrettet mot å oppnå. Punktene 3.8 og 3.10 henger sammen da arbeidet med Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping (VINN) skal inkludere revisjon av FoU strategien. Flere av de foreslåtte satsingsområdene og tiltakene som

det er pekt på i Rapporten Sørlandet i verden er delvis tatt inn i VINN- planen og delvis i RTP- Agder. Vedrørende punkt 3.9 vises det til initiativ fra PSG over.

2.5 KOMMUNIKASJON: DE VIKTIGE VEIVALGENE

Mål mot 2020

I 2020 kan vi konstatere at åpningen av den nye firefeltsveien mellom Grimstad og Kristiansand i august 2009 var startskuddet for en vellykket samferdselssatsing på Agder. Arbeidet med en sikker motorveg gjennom hele Agder er godt i gang. Utbedring av fylkesvegene har fått et løft, og målrettet trafikk sikkerhetsarbeid har gitt positive resultater med reduksjon i de mest alvorlige trafikkulykkene. Kjevik har fått en rekke nye utenlandsruter og er en flyplass som dekker regionens behov og som er godt rustet for å håndtere ytterligere vekst. Skipstrafikken har økt og det er en naturlig arbeidsdeling mellom havnene i landsdelen. En fremtidsrettet strategi for jernbaneutvikling i Agder er utarbeidet, og sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen er i gang. Kollektivtrafikk og sykkelbruk har hatt en markert vekst.

4.0 Kommunikasjon: De viktige veivalgene	Tiltak	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015
Følge opp påvirkningsarbeidet med NTP 2014-23	4.1	X	X	X
Utarbeide, fastsette og gjennomføre RTP	4.2	X	X	X

Arbeidet med regional transportplan (RTP) er igangsatt. Planprogram ble behandlet politisk i begge fylkeskommunene i mars 2014. RTP skal være regionens strategiske verktøy inn mot neste NTP-periode og følger prinsippene om å synkronisere alle transportformene, luft, bane, sjø og veg. Videre tar planen opp i seg nasjonale føringer om å avlaste privatbilismen spesielt inn mot byene med kollektivtransport samt gang- og sykkelstier. Arbeidet med RTP er gjennomført i henhold plan og bygningsloven med hensyn til bred involvering og medvirkning i prosessen. Prosjektgruppen ble ledet av samferdselssjef i Aust-Agder fylkeskommune og var for øvrig sammensatt av Statens vegvesen, NHO-Agder, Kristiansand og Arendal kommuner og begge fylkeskommunene. Arbeidet med RTP er løftet frem som politiske verksted i PSG, debattert i Sørlandstinget. Høringsutkast for RTP ble sendt ut på bred høring xxxx med høringsfrist 30. april. Etter planen blir endelig RTP vedtatt juni 2015.

2.6 KULTUR: OPPLEVELSER FOR LIVET

Mål mot 2020

I 2020 er det regionale kulturlivet preget av mangfold og skaperkraft. Det er skapt en rekke nye arbeidsplasser i kulturbasert næring. Kultursatsingen har skapt trivsel, styrket den regionale identiteten og bidratt til å gjøre landsdelen enda mer attraktiv. Regionale kulturbygg i landsdelen har gitt betydelige ringvirkninger i forhold til både utvikling og livskvalitet. Festivalmangfoldet i Agder er større enn noensinne, samtidig som de største musikkfestivalene har blitt nasjonale begivenheter med helårsdrift og god økonomi. De regionale museumssatsingene har ført til markert publikumsvekst. Kultur- og idrettsliv har gode vilkår, blant annet gjennom nye og moderne anlegg en rekke steder i regionen.

5.0 Kultur: Opplevelser for livet	Tiltak	Vår 2014	Høst 2014	Vår 2015
Utarbeide, fastsette strategisk notat kultur	5.1	X		
Igangsette vedtatte prioriterte tiltak	5.2			X

Faggruppe kultur har i løpet av 2014 jobbet frem et strategisk notat med konkrete anbefalinger for hvilke regionale satsinger Agder bør prioritere. Faggruppen har jobbet i bredden og skaffet seg en solid innsikt i kultursektoren i Agder. Strategisk notat er solid forankret i rådmannsgruppen og politisk samordningsgruppe. Endelige prioriteringer ble lagt frem for Sørlandstinget april 2015. Tilbakemeldingene fra Sørlandstinget var at dette er viktig for Agder å jobbe videre med. Prioriterte

regionale satsinger inngår i rullert handlingsprogram for perioden 2015- 2016. Mange av tiltakene har et langsiktig perspektiv. Arbeidet med gjennomføring er allerede startet i og med at Kildenkongressen ble gjennomført i slutten av april.

3 Handlingsprogram 2015-2016

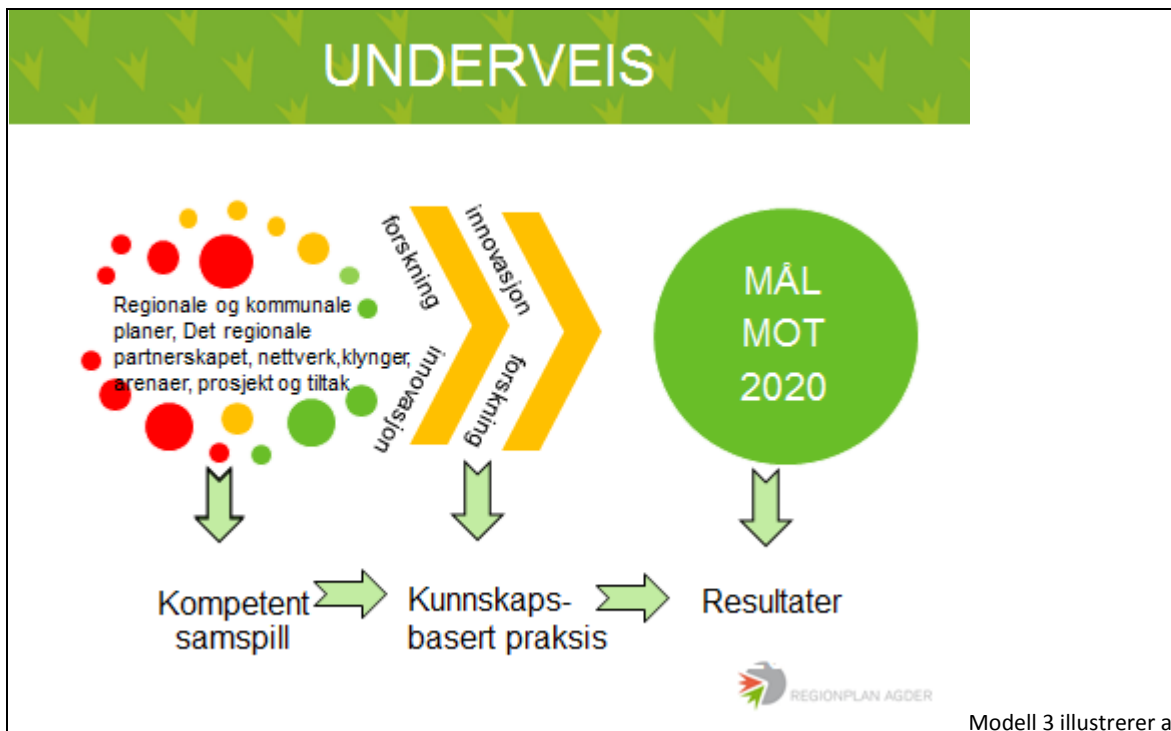
Kapittel tre beskriver hvordan arbeidet med oppfølging av Regionplanen er planlagt videreført. Spesielle utfordringer i perioden samt hovedmål beskrives. Tiltak- og fremdriftsplan strekker seg fra høst 2015 og ut 2016.

3.1 Utfordringsbilde

Fylkeskommunene har det overordnede ansvaret for å koordinere oppfølgingen av planen. Arendal og Kristiansand kommuner som fylkeshovedsteder har et spesielt medansvar for gjennomføring av planen. Juni 2015 markeres en milepæl i forbindelse med regionplanens arbeid da det er fem år siden planen ble vedtatt. Etablert struktur for oppfølging ble iverksatt januar 2012. Strukturen har som hovedmål å samordne regionens ressurser mot felles mål. Strukturen skal med andre ord ikke erstatte demokratiske valgte beslutningsorgan på fylkes- og/eller kommune-nivå.

Erfaring viser at det er mye godt arbeid i gang i vår region og som vil bidra til å nå målene mot 2020. Samtidig viser det store bildet at det fortsatt er mye å gå på når det gjelder å videreutvikle samarbeid som inkluderer hele det regionale partnerskapet. En forutsetning for å nå målene krever felles forståelse og en samlet innsats for å løse de utfordringene regionen fortsatt har. Det er fortsatt vanskelig å måle konkrete resultater av pågående arbeid. Tendenser peker i retning av at levekårsutfordringene fortsatt er et regionalt problem og at dette et krevende, komplekse og langsiktig regionale problem for Agder.

Regionen har som kjent mye næringsvirksomhet rettet inn mot olje- og gassnæringen. Denne næringen er inne i en meget krevende periode med delvis omstilling og nedbemanning. I hvilken grad dette vil påvirke Agder på lang sikt er vanskelig å se nå men utfordringsbildet i forhold til både utdanning og arbeid vil endres grunnet markedssituasjonen. Det er lenge pekt på at Agder har et todelt arbeidsmarked med de utfordringene dette medfører. I hvilken grad regionen møter endrede forutsetninger vil være avgjørende for måloppnåelse. Agder er ikke alene om disse utfordringene men er spesielt sårbare grunnet at det nettopp er olje- og gassnæringen som har hatt størst vekst de senere årene.

Modell 3 illustrerer at forskning, innovasjon, nettverk og regionale virkemidler er nødvendig for å oppnå målene og at det er nødvendig å jobbe systematisk i alle ledd.

Offentlig sektor er i stor grad også preget av omstilling. Det pågående arbeidet og prosessene med kommunereform, mulige kommunesammenslåinger og oppgaveforskyvning er krevende. Det å finne frem til effektive og målrettede samarbeidsformer er derfor spesielt viktig i denne perioden. Samarbeid med KS-Agder blir i denne perioden enda viktigere med hensyn til å koordinere og synkronisere møteplasser, arenaer, prosesser og konkrete tiltak.

Høsten 2015 gjennomføres kommune- og fylkestingsvalg. For å sikre kontinuitet i arbeidet er det viktig å sikre at nye politiske ledere og folkevalgte på regionalt og kommunalt nivå får god opplæring og kunnskap om det omfattende arbeidet med å nå målene i regionplan Agder 2020. Videre er det nødvendig å vurdere hvorvidt dagens organisering av oppfølgingsarbeidet bidrar til forankring i den enkelte kommune. Det er iverksatt en ekstern evaluering av arbeidet i Politisk samordningsgruppe. Resultatet av evalueringen foreligger på ettersommeren.

Regional og kommunal planstrategi for kommende valgperiode tar utgangspunkt i et oppdatert regionalt utfordringsbilde. Oppfølging av Regionplanen vil kunne justeres i forhold til føringer gitt i planstrategien.

Erfaring viser at det pågår mye godt lokalt arbeid som vil kunne bidra til måloppnåelse på regionalt nivå. Det må jobbes aktivt for å sikre kompetanseutveksling og kunnskapsoverføring på tvers av fagmiljø, etater og kommuner. Sentrale aktører bør oppmuntre hverandre til å skape en felles Agderkultur som kjennetegnes av nytenkning, økt innovasjon og risikovilje. Det blir viktig å legge enda bedre til rette for å spre kompetanse. Næringsklyngene i Agder og fagnettverk i offentlig sektor er gode eksempler. Det må jobbes både i bredden for å møte hverdagens utfordringer og det må jobbes for å ta posisjoner på nasjonalt nivå. Dette er viktig av flere grunner men det å tilføre regionen nye kompetansearbeidsplasser er en spesiell utfordring. Gjennom en smart spesialiseringsanalyse vil det være mulig å peke ut noen områder der Agder bør satse.

Samarbeidet med UiA bør videreutvikles på flere fagområder. Både bachelor- og master-studenter bør oppmuntres til å velge tema med relevans for gjennomføring av regionplanen. UiA er en viktig ressurs for videreutvikling av regionen, både som akademisk institusjon, utdanningsinstitusjon og med sitt samfunnsansvar. UiA har etablert kompetansetorg som skal bidra til å koble regionens utfordringer mot pågående studentarbeid. Med bakgrunn i utfordringene blir det viktig å ha fokus på prosesser som forsterker det regionale samarbeidet.

Kapittel 3.1 har pekt på utfordringene i denne handlingsprogramperioden. Arbeidet med oppfølging av regionplanen er i god flyt og i retning mot mål for 2020. Godt samarbeid krever gode prosesser og hovedfokus for denne perioden bør derfor være å:

- Styrke regionalt samarbeid på alle nivå
  - Forankre arbeidet hos regionens nye folkevalgte
  - Styrke samarbeidet i det regionale partnerskapet på Agder
    - Bruke etablerte møteplasser og arenaer enda smartere
  - Styrke tverrfaglig samarbeid og kunnskapsbasert tilnærming
    - Styrke kompetanse på og bruk av statistikk i plan- og gjennomføring
    - Styrke samarbeidet med UiA i forhold til oppfølging av regionplanen
    - Styrke internasjonalt samarbeid på aktuelle områder

I kapittel 3.2 skisseres tiltak og fremdrift frem mot 2017.

3.2 Tiltak og fremdriftsplan frem mot 2017

Tema	Tiltak	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016
0.0 Regional samordning				
Styrke regional politisk samordning	0.1	X	X	X
Styrke regional administrativ samordning	0.2	X	X	X
Styrke tverrfaglig regional samhandling	0.3	X	X	X
Forankre arbeidet i det regionale partnerskapet	0.4	X	X	X
Samordne regionale konferanser, arenaer og møteplasser	0.5	X	X	X
Styrke internasjonalt samarbeid gjennom deltakelse i nettverk og prosjekt	0.6	X	X	X
Styrke samarbeidet med Universitetet i Agder	0.7	X	X	X
1.0 Klima: Høye mål- lave utslipp				
Følge opp strategi for Grønt batteri	1.1	X	X	X
Tilrettelegge for etablering av Grønne datasentre i Agder	1.1.1	X		
Videreføre arbeidet med infrastruktur for el- hurtiglading	1.2	X	X	X
Bidra til at Agder blir en foregangsregion for solenergi	1.3	X	X	X
Bioenergiprojektet Agder, Telemark og Vestfold	1.4	X	X	X
Videreutvikle Klimapartneres arbeid	1.5	X	X	X
2.0 Det gode livet: Agder for alle				
Styrke satsing på likestilling, inkludering og mangfold gjennom handlingsprogrammet for LIM- planen	2.1	X	X	X
Bidra til å gjennomføre pilot for nasjonal folkehelseundersøkelse (Helse og trivsel på Agder)	2.2	X		
Planlegge/koordinere og gjennomføre Ung-data undersøkelsen	2.3	X	X	X
Forankre folkehelse/levetår i regionale og kommunale planer	2.4	X		
Styrke regionalt tverrfaglig samarbeid omkring levekårsutfordringer	2.5	X	X	X
3.0 Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap				
Kvalitetssikre overgangene i hele utdanningsløpet 0-18 år	3.1	X	X	X
Felles rammeverk for fremragende undervisning/ ledelse	3.2	X	X	X
Etablere rutiner for tidlig innsats i hele utdanningsløpet	3.3	X	X	X
Utarbeide/signere regional samfunnskontrakt for flere læreplaner	3.4	X	X	X
Bruke veilederkorps som ledd i skoleutvikling	3.5	X	X	X
Etterutdanningstilbud?	3.6	X	X	X
Etablere regionalt samarbeid skoleforskning/kompetanse	3.7	X	X	X
Utarbeide og gjennomføre handlingsprogram for VINN- planen	3.8		X	X
Gjennomføre en smart spesialiseringsanalyse	3.8.1	X	X	
4.0 Kommunikasjon: De viktige veivalgene				
Følge opp RTP gjennom Agders felles hovedprioriteringer ved å påvirke NTP perioden 2018-27	4.1	X	X	X
Utarbeide, forankre og følge opp en helhetlig kommunikasjonsstrategi for påvirkningsarbeidet i det regionale partnerskapet på Agder	4.1.1	X	X	X
Få gjennomslag for Agders prioriteringer i beslutningsprosesser i Det nye vegselskapet	4.1.2	X	X	X
Planlegge og iverksette regionale innovative tiltak for å optimalisere nytten av Det digitale Agder (DDA)	4.2	X	X	X
5.0 Kultur: Opplevelser for livet				
Videreutvikle kompetansetiltak i bibliotekene	5.1	X	X	X
Etablere nettverk for kulturhusene i regionen	5.2		X	X
Etablere olympiatoppen Sør	5.3	X	X	X
Utvikle strategi for å arrangere internasjonale og nasjonale idrettsarrangement i Agder	5.4		X	X
Etablere felles kriterier for regionale/fylkeskommunale idrettsanlegg i Agder	5.5		X	X
Etablere grunnlag for søknad til Unescos verdens-arvsliste for Uthavnene i Agder	5.6	X	X	X
Videreføre Kildenkonferansen			X	
Talentutvikling kunst			X	X

3.3 Gjennomføring

Under beskrives hvordan tiltakene skal gjennomføres.

3.3.1 Regional samordning

0.0 Regional samordning og samarbeid	Tiltak	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016
Styrke regional politisk samordning	0.1	X	X	X
Styrke regional administrativ samordning	0.2	X	X	X
Styrke tverrfaglig regional samhandling	0.3	X	X	X
Forankre arbeidet i det regionale partnerskapet	0.4	X	X	X
Samordne regionale konferanser, arenaer og møteplasser	0.5	X	X	X
Styrke internasjonalt samarbeid gjennom deltakelse i nettverk og prosjekt	0.6	X	X	X
Styrke samarbeidet med Universitetet i Agder	0.7	X	X	X

Kommentarer:

Med bakgrunn i kommune- og fylkestingsvalget september 2015 er det behov for å sikre best mulig kontinuitet i oppfølging av Regionplan Agder 2020. Folkevalgtopplæringen høsten 2015 må derfor ta inn oppfølging av Regionplanen som et av hovedtemaene. Våren 2015 gjennomføres en ekstern evaluering av Politisk samordningsgruppe. Eventuelle justeringer i forhold til etablert struktur vil avdekkes blant annet på bakgrunn av denne evalueringen. PSG skal som utgangspunkt ha fokus på alle fem politikkområdene i regionplanen men vil måtte prioritere fokus i henhold til pågående arbeid. Gjennomføring av den regionale planen LIM, VINN og RTP vil kreve et enda tettere samarbeid og ikke minst er det avgjørende å sikre et godt samarbeid mot det regionale partnerskapet. Det regionale årshjulet som omfatter møteplasser, seminarer og konferanser må i enda større grad samordnes der det er hensiktsmessig. Det blir viktig å gi energi og eierskap lokalt. Internasjonalt samarbeid blir stadig viktigere. Forskning og utvikling basert på kunnskap er avhengig av at Agder henter inspirasjon og kunnskap gjennom internasjonale nettverk og fagmiljøer. Universitetet i Agder er regionens viktigste kunnskapsinstitusjon med ansvar for høyere utdanning, forskning og utvikling. Det at UiA stadig blir mer synlig nasjonalt og internasjonalt vil kunne få store ringvirkninger for Agder.

3.3.2 Klima: Høye mål- lave utslipp

1.0 Klima: Høye mål- lave utslipp	Tiltak	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016
Følge opp strategi for Grønt batteri	1.1	X	X	X
Tilrettelegge for etablering av Grønne datasentre i Agder	1.1.1	X		
Videreføre arbeidet med infrastruktur for el- hurtiglading	1.2	X	X	X
Bidra til at Agder blir en foregangsregion for solenergi	1.3	X	X	X
Bioenergi prosjektet Agder, Telemark og Vestfold videreføres	1.4	X	X	X
Videreutvikle Klimapartneres arbeid	1.5	X	X	X

Kommentarer:

Arbeidet følges opp i henhold til politiske vedtak og forankres i den enkelte kommune, regionråd og fylkeskommune. Klima er satt som en viktig premisse for å følge opp RTP og bymiljøavtalen i Kristiansandsregionen har fokus på hvordan økt transportbehov tar hensyn til klimautfordringene i byområdene. Det jobbes med å påvirke nasjonal politikk og sikre rammebetingelse som gjør det mulig å etablere Grønne datasentre i Agder. Arendal og Kristiansand har egne prosjekt i forhold til solenergi i planlegging av nye boområder.

3.3.3 Det gode livet: Agder for alle

2.0 Det gode livet: Agder for alle	Tiltak	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016
Styrke satsing på arbeidet med likestilling, inkludering og mangfold gjennom å følge opp handlingsprogram for LIM-planen	2.1	X	X	X
Planlegge og bidra til gjennomføring av pilot for nasjonal folkehelseundersøkelse	2.2	X		
Planlegge, koordinere og gjennomføre Ung-data undersøkelsen i Agder	2.3	X	X	X
Bidra til å forankre folkehelse/levkår i regionale og kommunale planer	2.4	X		
Bidra til å styrke regionalt tverrfaglig samarbeid omkring levekårsutfordringer	2.5	X	X	X

Kommentarer

Kapittelet Det gode livet- Agder for omfatter hovedutfordringene i regionen. Selv om det har vært fokus på likestilling er det en kjensgjerning at resultatene ikke er synlige. Dette betyr sannsynligvis ikke at det som gjøres ikke treffer, men heller at vi her snakker om strukturer og holdninger som har satt seg og er meget krevende å endre. Å følge opp handlingsprogrammet med konkrete tiltak krever en solid snuoperasjon for etablerte løsninger, system og holdninger og vil ta lang tid. Det som kreves er systematisk arbeid med solid forankring over tid. Det krever at ledere på alle nivå er villige til å jobbe med problemstillingene og ikke minst krever det at temaene og problemstillingene tas opp kontinuerlig i hele utdanningsløpet fra barnehage til og med videregående skole.

Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner sammen med Vestfold fylkeskommune har inngått et samarbeid med Folkehelseinstituttet for å gjennomføre en nasjonal pilot for folkehelseundersøkelse. I tillegg skal det for første gang gjennomføres en koordinert Ungdata-undersøkelse for hele Agder som omfatter alle kommuners og fylkeskommuners 8-10. klassinger og 1. klassinger på videregående. Ved å gjennomføre en koordinert undersøkelse blant ungdommene vil kvaliteten på dataene bli bedre, sammenligningshetsgraden vil øke og fokuset på ungdommens levekår vil generelt sett øke. Ved å gjennomføre en koordinert undersøkelse blant ungdommene vil det være enklere å bruke både i regional og i lokal sammenheng. Ny folkehelselov peker på viktigheten av å se på utfordringene vedrørende folkehelse i et bredt perspektiv og ikke redusere det til å omfatte tradisjonelle helserelaterte problemer. Videre er det satt fokus på å implementere folkehelse aspektet i all kommunal og regional planlegging. Det handler om å flytte oppmerksomheten fra ensidig sykdomsfokusering til å ha mer fokus på hva som gjør folk friske også. Vi må tenke helse i alt vi gjør. Mye av opphavet til at vi får helseproblemer skyldes faktorer utenfor helsesektoren. Derfor er det satt fokus på å implementere folkehelse aspektet i all kommunal og regional planlegging. Å skape gode levekår handler om hvordan vi innretter samfunnet. Det gjelder utdanning, arbeid, samferdsel, kultur, næring og så videre – og selvfølgelig helsesektoren. I følge folkehelseloven skal alle sektorer (ikke bare helsetjenesten!) trekke mot samme mål; nemlig å fremme befolkningens helse og utjevne sosiale helseforskjeller. God folkehelse er en forutsetning - og en avgjørende drivkraft - for vekst og utvikling.

3.3.4 Utdanning verdiskaping bygd på kunnskap

3.0 Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap	Tiltak	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016
Kvalitetssikre overgangene i utdanningsløpet 0-18 år	3.1	X	X	X
Felles rammeverk for fremragende undervisning/ ledelse	3.2	X	X	X
Etablere rutiner for tidlig innsats i hele utdanningsløpet	3.3	X	X	X
Etablere regional samfunnskontrakt etter mal fra nasjonal	3.4	X	X	X
Etablere veilederkorps for god praksis i kommuner/skoler	3.5	X	X	X
Implementere ett system for etterutdanning	3.6	X	X	X
Etablere regionalt samarbeid skoleforskning/kompetanse	3.7	X	X	X
Utarbeide og gjennomføre handlingsprogram for VINN- planen	3.8		X	X
Gjennomføre en smart spesialiseringsanalyse	3.8.1	X	X	

Kommentarer:

Arbeidet med å styrke et sammenhengende utdanningsløp videreføres med et bredt fokus på tiltak som omfatter, kvalitet, kompetanse og ledelse. Det arbeides på mange nivå for å styrke en kunnskapsbasert tilnærming. Skolerresultatene på grunnskolenivå viser en svak forbedring men det er fortsatt store variasjoner mellom kommunene i Agder. Fokus med å styrke et sammenhengende utdanningsløp skjer gjennom en rekke tiltak som følges opp kontinuerlig. Resultater følges opp i tilstandsrapporter hos den enkelte skoleeiere. Det jobbes med å styrke kvalitet på struktur, prosess og resultat i hele Agder. Det er blant annet investert store beløp i Agder for å videreutvikle skolebygg og infrastruktur.

Et annet fokus som er prioritert og som videreføres i denne perioden er å etablere tilstrekkelig antall lærlingeplasser for elever i videregående skole. Det krever mye innsats fra mange aktører for å snu en negativ trend i deler av regionen og det viser seg at den største utfordringen er læreplasser i offentlig sektor. Det jobbes med å forankre en forpliktende lokal samfunnskontrakt i Agder. Etter planen vil denne signeres under Arendals uka i august. Samarbeidsavtaler mellom fylkeskommunen og den enkelte kommune i Vest-Agder har styrket fokus på et sammenhengende utdanningsløp og det er flere gode eksempler på at et tett og forpliktende samarbeid virker og konkrete tiltak og prosjekt følges opp gjennom årlige dialogmøter. I Aust-Agder følges også arbeidet opp gjennom dialogmøter og det arbeides nå med å forplikte et tettere samarbeid gjennom samarbeidsavtaler.

Vinn planen legges frem til politisk behandling i begge fylkestingene juni 2015. Forut for dette har det vært en bred regional involvering i utarbeidelse av planen. Det skal utarbeides et handlingsprogram for VINN-planen som i første omgang omfatter gjennomføring av en smart spesialiserings-analyse. En slik analyse vil kunne gi regionen noen viktige svar på hva det vil være smart å videreutvikle i et langsiktig perspektiv og muligens også det motsatte at det er noe vi ikke bør satse på.

3.3.5 Kommunikasjon: De viktige veivalgene

4.0 Kommunikasjon: De viktige veivalgene	Tiltak	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016
Følge opp RTP gjennom Agders felles hovedprioriteringer ved å påvirke NTP perioden 2018-27	4.1	X	X	X
Utarbeide, forankre og følge opp en helhetlig kommunikasjonsstrategi for påvirkningsarbeidet i det regionale partnerskapet på Agder	4.1.1	X	X	X
Få gjennomslag for Agders prioriteringer i beslutningsprosesser i det nye vegselskapet	4.1.2	X	X	X
Planlegge og iverksette regionale innovative tiltak for å optimalisere nytten av Det digitale Agder (DDA)	4.2	X	X	X

Kommentarer:

Regional transportplan (RTP Agder) har som hovedpunkt i sitt handlingsprogram å følge opp felles regionale prioriteringer mot NTP 2018- 2017. Dette arbeidet krever betydelig innsats og ikke minst samarbeid i hele det regionale partnerskapet. Arbeidet følges opp og samordnes gjennom etablert struktur i oppfølgingsarbeidet til regionplanen. Påvirkningsarbeidet krever en tydelig og god kommunikasjonsstrategi med tilhørende verktøy for aktuelle medier. "Det nye vegselskapet" får en sentral rolle i vegbyggingen og det forutsettes et godt samarbeid for å sikre god og effektiv fremdrift.

Et annet punkt som frem til nå ikke har fått mye oppmerksomhet i oppfølgingen av Regionplanen er Det digitale Agder (DDA). Agder har et meget godt utgangspunkt når det gjelder digital infrastruktur med mobildekning som omfatter både kysten og de indre distriktene. Ved å ta i bruk mulighetene kan bidra til å utforme smarte løsninger i offentlig sektor både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. FoU strategien har som mål å øke deltakelse i prestisjetunge prosjekt og her kan DDA være et viktig utgangspunkt.

5.0 Kultur: Opplevelser for livet	tiltak	h-15	v-16	h-16
Videreutvikle kompetansetiltak i bibliotekene	5.1	X	X	X
Etablere nettverk for kulturhusene i regionen	5.2		X	X
Etablere olympiatoppen Sør	5.3	X	X	X
Utvikle strategi for å arrangere internasjonale og nasjonale idrettsarrangement i Agder	5.4		X	X
Etablere felles kriterier for regionale/fylkeskommunale idrettsanlegg i Agder	5.5		X	X
Etablere søknad for at regionens Uthavner kommer på Unescos verdens-arvsliste	5.6	X	X	X
Etablere grunnlag for søknad til Unescos verdens-arvsliste for Uthavnene i Agder	5.6	X	X	X
Videreføre Kildenkonferansen	5.7		X	
Talentutvikling kunst	5.8		X	X

Kommentarer:

Tiltakene forankres administrativt i strategi og budsjettarbeid og følges opp i henhold til politiske vedtak. Arbeidet krever forankring i aktuelle kommuner. For flere av delprosjektene er det nødvendig og prosjekt-organisere arbeidet. Videre blir det viktig å identifisere aktuelle eksterne finansieringsmuligheter og få frem en oppgavefordeling mellom aktuelle aktører. Dette arbeidet er allerede startet opp og vil skje fortløpende i løpet av perioden.

4 Vedlegg

Vedlegg 1: Det finnes mange muligheter som kan bidra til smarte løsninger Medlemmer og mandat for Politisk samordningsgruppe (PSG)

Navn	Region
Medlemmer	
Bjørgulv Sverdrup Lund, leder	Aust Agder fylkeskommune
Toril Runden, nestleder	Vest Agder fylkeskommune
Terje Damman	Vest-Agder fylkeskommune
Tellef Inge Mørland	Aust- Agder fylkeskommune
Einar Halvorsen	Arendal kommune
Arvid Grundekjøn	Kristiansand kommune
Hans Antonsen	Grimstad kommune
Jan Dukene	Østre Agder
Tarald Myrum	Setesdalsregionen
Åse Severinsen	Knutepunkt Sørlandet
Oddmund Ljosland	Lindesnesregionen
Jonny Liland	Listerrådet
Møter fast fra rådmannsgruppen	
Arild Eielsen	Aust-Agder fylkeskommune
Kristin Tofte Andresen	Vest-Agder fylkeskommune
Harald Danielsen	Arendal kommune
Tor Sommerseth	Kristiansand kommune
Sekretær	
Inger N. Holen	Regionplankoordinator

Mandat:

Politisk samordningsgruppe er:

- Premissleverandør for måloppnåelse av regionplanens fem målområder
- Vertskap for viktige politiske diskusjoner
- Pådriver for å løfte politiske toppsaker regionalt og nasjonalt

Vedlegg 2: Medlemmer og mandat Rådmannsgruppen

Navn	Region
Faste medlemmer	
Leder: Arild Eielsen	Aust -Agder fylkeskommune
Nestleder: Kristin Tofte Andresen	Vest-Agder fylkeskommune
Harald Danielsen	Arendal kommune
Tor Sommerseth	Kristiansand kommune
Per Kristian Vareide	Grimstad kommune
Torill Neset	Østre Agder regionråd
Gro Anita Trøan	Knutepunkt Sørlandet
Eivind Berg	Setesdalsregionen
Kjell Gunnar Olsen	Lindenesregionen
Normann Udland	Listerregionen
Observatørstatus	
Jan Inge Tungesvik	KS-Agder
Kristians Råmunddal	Knutepunkt Sørlandet
Svein Vangen	Listerrådet
Signe Sollie Haugå	Setesdal regionråd
Ole Jørgen Etholm	Østre Agder
Dagfinn Lauvslund	Lindenesregionen
Ola Olsbu	Aust-Agder fylkeskommune
Kenneth Andresen	Vest-Agder fylkeskommune
Sekretær	
Inger N. Holen	Regionplankoordinator

Mandat:

Rådmannsgruppen er administrativt strategisk bindeledd for måloppnåelse av regionplanens fem målområder:

- Sikre administrativ og faglig forankring gjennom:
  - Plan og budsjettarbeid i kommunene og fylkeskommunene
  - Etablerte faggrupper
  - Systematisk forbedringsarbeid
  - Implementering av valgte løsninger i ordinær drift